

Ο ΚΛΗΔΟΝΑΣ ΕΝ ΑΔΡΙΑΝΟΥΠΟΛΕΙ

«Καληνύτσα μου προυτουστέφανη,
μάνα μ' μ' ἔστειλι γιὰ κρυό νηρό,
νά πουτίσουμι τὸν βασιλικό,
τὸν πλατόφυλλου.»

Ποτὲ δὲν θὰ λησμονήσω τὴν «Καληνύτσα», διότι ἐπέδρασε πολὺ ἐπὶ τῆς παιδικῆς μου ποτὲ χρυσῆς ἡλικίας. Ἐπειτα εἰς τοῦτο συνετέλεσε καὶ ἡ ἰδέα ὅτι αὕτη εἶνε ὁμολογουμένως μία ἀπὸ τὰς κατ' ἐξοχὴν δημώδεις ἐλληνικὰς ἐορτάς, μία ἀπὸ τὰς ἀρχαιοτέρας διδασκαλίας, ἃς ὁ ἐπὶ τοῦ Καυκάσου προσηλωθεὶς Προμηθεὺς καυχᾶται ὅτι ἐδίδαξε κατὰ τὸν Δίσχυλον πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα, καθὼς καὶ «τοὺς ἐνοδίους συμβόλους.» Ἀφίνων κατὰ μέρος, ἐν γε τῷ παρόντι, τοὺς ἐνοδίους συμβόλους, ἧτοι τὰ καθ' ὅδον συναπαντήματα, ἀφ' ὧν μετὰ πεποιθήσεως θρησκευτικῆς ἐξαρτᾶ καὶ ὁ νεώτερος Ἕλλην τὴν ἐπιτυχῆ ἢ μὴ πορείαν τῶν ἐφημέρων ὑποθέσεών του, γράφω ὀλίγα τινὰ περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ἐορτάζεται ἡ «Καληνύτσα» ἐν Ἀδριανουπόλει ἰδίᾳ.

*
*
*

Τὴν 24 Ἰουνίου, μνήμην τοῦ γενεθλίου τοῦ Τιμίου Προ-

ὄρομου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου, πανταχοῦ σχεδὸν τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἑορτάζεται ὁ «Κληθῶνας,» ὅστις ἐν Ἀδριανουπόλει (καὶ ἀλλαχοῦ ἴσως) καλεῖται «Καληνύτσα,» διὰ τὸν ἐξῆς, φαίνεται, χαρακτηριστικὸν οὐσιωδῶς λόγον. Κατὰ τὴν ἑορτὴν ταύτην αἱ γυναῖκες, αἱ νεάνιδες ἰδίως, ἀφ' ἐσπέρας μετὰ τὸν ἑσπερινὸν στολίζουσι μικρὰν τινα κορασίδα ἐπιμελῶς καὶ καλῶς ὡς νύμφην, ἐντεῦθεν δὲ καθ' ἡμᾶς τὸ ὄνομα «Καληνύτσα» ἐκ τοῦ «Καλὴ—νυφίτσα.» Ἡ μικρὰ νύμφη δέον νὰ ἔχη ὡς ἀπαραίτητον προσὸν τὸ πλεονέκτημα ἢ μᾶλλον τὸ εὐτύχημα νὰ μὴ εἶνε ὀρφανή, ἵνα μὴ, φαίνεται, ἐπισκιάζεται ὑπὸ τῆς «μαύρης ὀρφάνιας» τὸ χαρμόσυνον τῆς ἑορτῆς. Τοιοῦτο τὸ τεῖχος τῶν ἀνθρωπίνων προλήψεων· τίς τολμᾷ ἀποινεῖ νὰ τὸ καταρρίψῃ; Διὰ τὸν δυστυχῆ φεῦ! δὲν ὑπάρχει εὐσπλαγχνία, ἐνῶ εὐσπλαχνος εἶνε πάντοτε ὁ δυστυχής.

Κρατεῖ ἡ εὐτυχὴς νύμφη εἰς τὰς ὄροσεράς χειράς της χάλκινον δοχεῖον ὕδατος ἐπιμελῶς ἐπικεκαλυμμένον λευκῷ ὑφάσματι· μειδιῶσαν τὴν περιφέρουσιν ἀπὸ οἰκίας εἰς οἰκίαν καὶ ἄνθη κρατοῦσαν, ὧν διὰ θρησκευτικούς, ἴσως καὶ κοινωνικούς, λόγους, προεξέρχει ὁ λαϊκὸς «βασιλικός,» σμῆνος μικρῶν κορασίδων ψαλλόντων ἀφελῶς τὸ χαριέστατον δημῶδες: «Καληνύτσα μου, προυτουστέφανη» κτλ.

*
*
*

Ἐξέρχονται τῶν οἰκιῶν μειδιῶσαι δέσποιναί σεβασταὶ χάρας πλήρεις κ' ἐλπίδων ἀγαστῶν, κόραι βραδιναί, γάμου ἐπιτήδειαι, ἀνὰ χειράς «σήματα» ἔχουσαι, ἀφ' ὧν τὴν μέλουσαν τύχην προεικάζονται ἐν τῇ ἑορτῇ ταύτῃ τῶν ἀνθέων, τῇ ἀποκλειστικῇ ταύτῃ πανηγύρει τῶν κορασιῶν. Τί ἂν ἡ εὐρεῖα κληρωτὶς περιλάβῃ καὶ σήματα παρωχημένης πλέον

νεότητος κ' ἐλπίδων ψευθεισῶν ; "Ω ! χρυσῆ ἐλπίς, πῶς
θερμαίνεις καὶ τὰ πλέον ψυχρὰ καὶ τὰ μᾶλλον ἀπογοητευ-
μένα στήθη ! Ὡς ἡ Ἄρτεμις τὰ βέλη της, χαριέντως ρί-
πτουσι ἐν τῷ δοχείῳ τὰ «σημάδια», ἀφ' ὧν τι ἐσθλὸν προ-
οιωνίζονται. Εἶνε ἀνάγκη νὰ προσθέσωμεν ὅτι ταῦτα, ὡς
ἐπὶ τὰ πολλά, εἶνε δακτύλιοι ; Καὶ διὰ τοῦ ἐπιμεμηλημένου
τῆς νύμφης στολισμοῦ δὲν ἐκδηλοῦται ἐνδόμυχός τις πόθος ;
Μὴ δὲν εἶνε τοῦτο ποίησις ἐπαγωγὸς τῆς ἀνθρωπίνης ἀδυνα-
μίας, σταθμὸς τις νέος ἀφθίτου πορείας, κύβος τις ἐλευθε-
ρίως ριπτόμενος ἐν τῷ ἐλαφρῷ, σιγηλῷ καὶ ἀφρόεντι κύματι
τοῦ παρθενικοῦ φλοίσβου, ἀκτίς τις αἰδημόνως ἐκτοξευομένη
μὲ τὰς χρηστοτέρας ἐλπίδας ἐν ἐποχῇ ἀνοίξεως, ἐν τῇ πρώτῃ
αἴγλῃ τῆς ἡοῦς ; Ὅπου ἀνθοδέσμη νεότητος, ἐκεῖ, ἐκεῖ τὸ
ἄρωμα τῆς γλυκείας εὐτυχίας κρυπτεται ἐπιμελῶς.

Καθ' ὅλην τὴν νύκτα τὰ σημάδια μένουσιν ἐν τῷ δο-
χείῳ ἐπικεκαλυμμένα ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς μικρᾶς νύμφης, ἐνθα
τὴν πρωϊάν γυναῖκες καὶ νεάνιδες τοῦ στρατευομένου τμή-
ματος τῆς συνοικίας συναθροίζονται ἐπιχαρίτως βάλλουσαι
μειδιάμα, ἐπαλακοῦν ροδόχρους παρειάς. Κύκλῳ περὶ ἄνθη
στρωννύμεναι ἀπαγγέλλουσιν ἐκάστη διάφορα δίστιχα,
ἅτινα ἐν τῇ δημῳδαὶ «κουτσάκια» καλοῦνται. Ταῦτα ἐρω-
τικοῦ κυρίως θέματος ἢ ἐν γένει μελλούσης εὐτυχίας οἰωνοὶ
ἐγείρουσιν ἄσβεστον γέλωτα, θεωροῦνται δὲ ὡς ἄλλοι χρη-
σμοί· εἶνε ἡ λαλέουσα πηγὴ τοῦ Φοίβου ἐκείνου, ἡ μυστι-
κῶς καὶ ἐρωτύλως διαγγέλλουσα εἰς τὸ εὐπιστον οὖς τῆς
νεάνιδος ὅ,τι ὀνείρως ποθεῖ.

Μετὰ τὴν ἀπαγγελίαν ἐκάστου αὐτῶν ἡ νύμφη ἐξάγει

ἐν σημάδιον καὶ ἐγχειρίζει αὐτὸ εἰς ἣν τινα ἀνήκει. Πανηγυρικῶς ἢ ἐξαγωγή ἐν ἀρχῇ ἄρχεται πρὸς τιμὴν τοῦ Βαπτιστοῦ διὰ τοῦ ἐξῆς διστίχου.

«Σήμερὰ εἶνε τ' Ἀϊ-ιαννιοῦ, εἶνε μεγάλη χάρι,
ὅσα σιντούκια κι' ἀνοιξα, ὅλα δικά μου νᾶνε.»

Ἐννοεῖται ὅτι ἐκάστη νεᾶνις ἢ γυνὴ ἐνδιαφερομένη καὶ περὶ τῆς τύχης τῶν λοιπῶν οἰκείων, ἀνδρῶν καὶ παιδίων, καταθέτει ἀνεπισήμως καὶ περὶ αὐτῶν διάφορα σήματα.

Ἡ ἐορτὴ ἐξακολουθεῖ μετὰ φαιδρότητος μέχρι τῆς μεσημβρίας, ὅποτε μὲ σχόλια καὶ γέλωτας σχετικούς τῇ ἐκβάσει τῶν σημάτων διασκορπίζονται εἰς τὰς οἰκίας των, ἐνίοτε δὲ καὶ «φιλεύονται», ἵνα καθ' Ὁμηρον εἴπωμεν, ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς νύμφης. Τὰ μικρὰ περιέρχονται διὰ τελευταίαν φορὰν τὸ τμήμα ψάλλοντα :

«Καληνύτσα μου προτουστέφανη,
μᾶνα μ' μ' ἔστειλε γιὰ κρῦο νηρὸ,
νὰ πουτίσουμε τὸν βασιλικὸ,
τὸν πλατόφυλλου.»

Ἐγὼ ποτὲ δὲν θά λησμονήσω τὴν «Καληνύτσα» τῆς παιδικῆς μου ποτὲ χρυσῆς ἡλικίας.

Ἐγγραφον ἐν Ἀθήναις τὴν 5 Ὀκτωβρίου 1896.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΚΟΥΡΤΙΔΗΣ

Φοιτητῆς τῆς Ἱατρικῆς

[Ἀδριανουπόλιτης]

*Αὐτοσάουα
εὐθὺς Ἰρακίου
Ἐπεθριδῆς*

Ἰο 1897.

